

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
"УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ"**

Кафедра міжнародних економічних відносин

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять з дисципліни
“Економіка регіонів”
для студентів спеціальності
“міжнародні економічні відносини”

Затверджено
методичною радою
факультету міжнародних
економічних відносин
ДВНЗ «Ужгородський
національний університет
_____ 2017 р. протокол _____

**Ужгород
2017**

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу Ужгородського національного університету заборонено.

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Економіка регіонів» для студентів спеціальності «міжнародні економічні відносини» / укл. В. П. Приходько, О. О. Єгорова, - Ужгород, 2017. - 24 с.

Укладачі: д.е.н., професор Приходько В. П., Єгорова О. О.

Відповідний за випуск:

зав. кафедрою міжнародних економічних відносин, д.е.н., професор
кафедри МЕВ Приходько В.П.

Рецензент: Химинець В. В., д.е.н., професор кафедри міжнародних
економічних відносин УжНУ.

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин
(протокол № _____ від _____ 2017 р.)

Коротка анотація видання. У методичних вказівках до практичних занять з дисципліни «Економіка регіонів» наведені теми, питання, базові джерела для ознайомлення (зконодавчі акти, наукові праці, офіційні сайти тощо) та хід занять.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Практичне заняття 1 “Угоди регіонального розвитку як інструмент стимулювання розвитку регіонів України”	5
Практичне заняття 2. “Кластери як інструменти прискорення розвитку економіки регіонів”	7
Практичне заняття 3. “Децентралізація” в Україні	9
Практичне заняття 4. “Місцеві податки та збори”	11
Практичне заняття 5. “Окупація, деокупація та реінтеграція регіонів України у світлі регіональної та національної економік”	13
Практичне заняття 6. “Матриця джерел фінансових ресурсів для реалізації регіональних та місцевих ініціатив”	16
Практичне заняття 7. “Транскордонне та євро регіональне співробітництво як інструмент подолання асиметрій та забезпечення сталого розвитку регіонів”	17
Практичне заняття 8 “Розумні міста як перспективна модель місцевого економічного розвитку: можливості й шляхи впровадження”	21

ВСТУП

Практичні заняття з дисципліни “Економіка регіонів” логічно продовжують теоретичні знання, здобуті на лекційних заняттях і передбачають самостійне поглиблене вивчення студентами окремих теоретичних положень.

Підготовка до практичних занять передбачає активне проведення студентами самостійної індивідуальної та колективної роботи, оволодіння науковими методами аналізу явищ і проблем, розвиток умінь аргументувати та відстоювати свою думку, вести коректну дискусію та колективне творче обговорення, а також формування навичок самоосвіти. Методичні вказівки містять переважно частково-пошукові завдання.

Частково-пошукові завдання включають завдання для опрацювання вказаних джерел та додаткового самостійного пошуку дослідницького характеру, що сприяє розвитку аналітико-оцінного мислення студентів. З урахуванням розподілу матеріалу програми, ця робота полягає у підготовці доповідей на заняття (з використанням нормативно-правової бази, монографічних та інших наукових доробків, інтернет-джерел тощо).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

УГОДИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Загальні питання:

- ? Загальні засади укладання Угод регіонального розвитку, їх реалізації та звітування.
- ? Основні положення Угод регіонального розвитку (сутнісні, фінансові)
- ? Основні положення проектів угод регіонального розвитку (сутнісні, фінансові).

Базові джерела для ознайомлення і підготовки:

Основні нормативно-правові акти або їх проекти:

- Про стимулювання розвитку регіонів : закон України [Ст. 4-5]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2850-15>
- Про затвердження Порядку підготовки, укладення та виконання угоди щодо регіонального розвитку і відповідної типової угоди : постанова КМУ. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/751-2007-п>
- Про запровадження оцінки ефективності здійснення спільних заходів, передбачених угодою щодо регіонального розвитку : постанова КМУ. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1187-2011-п/print1480155183800664>.
- Про укладення Угоди щодо регіонального розвитку Закарпатської області між Кабінетом Міністрів України та Закарпатською обласною радою : Рішення Закарпатської обласної ради № 121 від 28.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakarpat-rada.gov.ua/.
- Угода щодо регіонального розвитку Житомирської області між Кабінетом Міністрів України та Житомирською обласною радою : Проект / Житомирська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: oda.zt.gov.ua.
- Угода щодо регіонального розвитку Запорізької області між Кабінетом Міністрів України та Запорізькою обласною радою : Проект / Запорізька обласна державна адміністрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zoda.gov.ua/.
- Угода щодо регіонального розвитку Кіровоградської області між Кабінетом Міністрів України та Кіровоградською обласною

- радою : Проект / Кіровоградська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kr-admin.gov.ua/.
- Угода щодо регіонального розвитку Одеської області між Кабінетом Міністрів України та Одеською обласною радою : Проект / Одеська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://oda.odessa.gov.ua/>.
 - Угода щодо регіонального розвитку Полтавської області між Кабінетом Міністрів України та Полтавською обласною радою : Проект / Полтавська обласна державна адміністрація. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.adm-pl.gov.ua/.
 - Угода щодо регіонального розвитку Рівненської області між Кабінетом Міністрів України та Рівненською обласною радою : Проект / Рівненська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rv.gov.ua/sitenew/main/ua/publication/print/9546.htm>.
 - Угода щодо регіонального розвитку Тернопільської області між Кабінетом Міністрів України та Тернопільською обласною радою : Проект / Тернопільська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.oda.te.gov.ua/.
 - Про схвалення проекту угоди щодо регіонального розвитку Дніпропетровської області між Кабінетом Міністрів України та Дніпропетровською обласною радою : Рішення Дніпропетровської обласної ради № 168-8/VI від 12.08.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: oblrada.dp.gov.ua/.
 - Про схвалення Угоди щодо регіонального розвитку Сумської області між Кабінетом Міністрів України та Сумською обласною радою : Розпорядження КМУ від 25.05.2011 р. № 451-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/451-2011-p>.

Інтернет-ресурси:

- Угоди регіонального розвитку / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=UgodiRegionalnogoRozvitkunnn>.
- Звіти про виконання угод регіонального розвитку / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=ZvitiProVikonanniaUgodRegionalnogoRozvitku>.

Хід практичного заняття:

дві команди (підгрупи 1-2) по черзі представляють доповіді по двом блокам теми.

Підгрупа 1 готує доповідь (-і) "Угоди регіонального розвитку та досягнуті результати (Донецька, Львівська, Волинська, Вінницька, Івано-Франківська та Херсонська області)" - 30-35 хв. на загальну доповідь групи.

Дискусія по результатах виступів (запитання задає підгрупа 2) - 10-15 хв.

Підгрупа 2 готує доповідь (—і) «Проекти Угод регіонального розвитку (Закарпатська, Житомирська, Запорізька, Кіровоградська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Тернопільська, Дніпропетровська та Сумська області)

Дискусія по результатах виступів (запитання задає підгрупа 1) - 10-15 хв.

Загальні підсумки.

В результаті спільної роботи і обговорення обидві підгрупи мають визначити:

- Δ основні недоліки і проблеми в укладанні і реалізації (підписаних) угод регіонального розвитку;
- Δ основні причини непідписання проектів угод регіонального розвитку;
- Δ ефективність угод регіонального розвитку як інструменту стимулювання розвитку регіонів та доцільність їх подальшого застосування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

КЛАСТЕРИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ПРИСКОРЕННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ

Загальні питання:

- ? Державна політика кластеризації в Україні.
- ? Кластерні стратегії розвитку економіки регіонів.

? Основні результати кластеризації в Україні.

Базові джерала для ознайомлення і підготовки:

Наукові публікації:

- Метафізика інвестицій. Інноваційно-інвестиційний розвиток економіки регіонів: монографічний посібник / В. Приходько, О. Єгорова, Л. Казакова. – Ужгород: ПП «АУТДОР – ШАРК», 2015. – 352 с.
- Вишлова-Пилєва І. І. Територіальні кластери як інструмент підвищення ефективності регіонального управління: зарубіжний досвід / І.І. Вишлова- Пилєва // Кластери як інструмент регіонального розвитку : матеріали науково- практичного семінару (м. Феодосія, 16–20 липня 2012 р.) / За ред. проф. В.В. Мамонової. – Х. : ХарРІ НАДУ, 2012. – С. 22-26.
- Мікула Н. А. Пріоритети створення інноваційно-інвестиційних транскордонних кластерів та промислових зон у західних регіонах України: Аналітична записка до Адміністрації Президента України / Н. А. Мікула. – Режим доступу : <http://www.niss.lviv.ua/file/2011.03.173222.pdf>.
- Мікула Н.А. Сучасні підходи до визначення сутності та класифікації кластерів / Н. А. Мікула, В. Б. Базилук. Наукові записки [Української академії друкарства]. - 2011. – No 1. – С. 71-77.

Основні нормаивно-правові акти:

- Про впровадження кластерної моделі розвитку народних художніх промислів : розпорядження Кабінету Міністрів України No 145-р від 27.01.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/145-2010-%D1%80>.
- Про затвердження плану заходів на 2010–2011 роки зі створення інноваційно-технологічного кластера «Сорочинський ярмарок» для сприяння розвитку сільських територій / Розпорядження Кабінету Міністрів України No 165-р від 27.01.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=165-2010-%F0>.

Хід практичного заняття:

дві команди (підгрупа 1 та підгрупа 2) по черзі представляють доповіді по двом блокам теми.

Підгрупа 1 готує доповідь (-і) «**Транскордонні кластери між Україною та суміжними країнами**» - 30-35 хв на загальну доповідь групи.

Дискусія по результатах виступів (запитання задає підгрупа 2) - 10-15 хв.

Підгруп 2 група готує доповідь (—і) «**«Внутрішні» кластери в Україні**»

Дискусія по результатах виступів (запитання задає підгрупа 1) - 10-15 хв.

Загальні підсумки.

В результаті спільної роботи і обговорення обидві підгрупи мають визначити:

- Δ важливість кластерного підходу в Україні.
- Δ основні результати кластеризації в Україні.
- Δ основні проблеми кластерно підходу в Україні.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

Загальні питання:

- ? Суть та характеристика децентралізації.
- ? Історичні аспекти децентралізації в Україні.
- ? Нормативно-правове забезпечення процесу децентралізації в Україні.

Базові матеріали для ознайомлення і підготовки:

Наукові публікації:

- Децентралізація. Місцеві бюджети 159 об'єднаних територіальних громад : фін.-аналіт. матеріали / Каб. Міністрів України, М-во регіон. розвитку, буд-ва та ЖКГ України ; підгот. Я. М. Казюк ; консультац. під- тримка Я. Джийкіч. – [Київ : б. в.], 2016. – 190 с.

- Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
- Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. / [Н. В. Васильєва, Н. М. Гринчук, Т. М. Дерун, В. С. Куйбіда, А.Ф.Ткачук]–К.:–2017.–119с.
- Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг: навч. посіб. / [Г. А. Борщ, В. М. Вакуленко, Н. М. Гринчук, Ю. Ф. Дехтяренко, О. С. Ігнатенко, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук, В. В. Юзефович] – К. : – 2017. – 107 с.
- Осадчук С. В. Бюджетна децентралізація: стан і перспективи / С. В. Осадчук. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2008-3/doc/3/15.pdf>.

Основні нормативно-правові акти:

- Про добровільне об'єднання територіальних громад : закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
- Про співробітництво територіальних громад : закон України від 17.06.2014 № 1508-VII. URL: zakon.rada.gov.ua/go/1508-18.
- Про засади державної регіональної політики Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.
- Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів від 1квітня 2014 р. № 333-р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.

Офіційні інтернет-ресурси:

- Децентралізація : офіційний сайт. URL: <https://decentralization.gov.ua>.
- Міністерство регіональної політики, будівництва та житлово-комунального господарства України : офіційний сайт. URL: <http://minregion.gov.ua>.
- Всеукраїнська Асоціація органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України» : офіційний сайт. URL: <http://www.auc.org.ua/>.

Хід практичного заняття:

Дві команди (підгрупи 1-2) по черзі представляють доповіді по двом блокам теми.

Підгрупа 1 готує доповідь (-і) "**Децентралізація в українському вимірі 2014-2017 рр.**» - 30-35 хв. на загальну доповідь групи.

Дискусія по результатах виступів (запитання задає підгрупа 2) - 10-15 хв.

Підгрупа 2 група готує доповідь (—і) «**Проблеми, які виникають в ході децентралізації та відповідних реформ**».

Дискусія по результатах виступів (запитання задає підгрупа 1) - 10-15 хв.

В результаті спільної роботи і обговорення студенти мають визначити:

- Δ форми та види децентралізації в Україні;
- Δ основні проміжні результати процесу децентралізації в Україні;
- Δ проблеми, що виникають в ході реалізації політики децентралізації в Україні;
- Δ подальші кроки реалізації політики децентралізації.

Загальні підсумки.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ

Загальні питання:

- ? Історичні аспекти розвитку системи місцевих податків та зборів.
- ? Основні засади справляння місцевих податків і зборів в Україні.
- ?

Базові матеріали для ознайомлення і підготовки:

- Місцеві податки і збори / Т. Станкус, Ю. Крот. — Х. : Фактор, 2017. — 80 с.

Основні нормативно-правові акти:

- Податковий кодекс України : Закон України від 21.03.91 р. No 875-XII. . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
- Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 р. No 755-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.
- Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від від 21.05.97 р. No 280/97-ВР. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.

Інтернет-ресурси:

- Державна фіскальна служба України: офіційний сайт. URL: <http://sfs.gov.ua/podatki-ta-zbori/mistsevi-podatki/>.

Хід практичного заняття:

6 команд (підгрупи 1-6) по черзі представляють доповіді по шести блокам теми.

Підгрупа 1 готує доповідь (-і) **“Засади справляння єдиного податку»** - 10 хв на загальну доповідь групи.

Дискусія по результатах виступів (запитання задають інші підгрупи) – 3-5 хв.

Підгрупа 2 група готує доповідь (—і) **«Засади справляння податку на нерухоме майно»** – 10 хв. на загальну доповідь групи.

Дискусія по результатах виступів (запитання задають інші підгрупи) – 3-5 хв.

Підгрупа 3 група готує доповідь (—і) **«Засади справляння транспортного податку»** – 10 хв. на загальну доповідь групи.

Дискусія по реультатах виступів (запитання задають інші підгрупи) – 3-5 хв.

Підгрупа 4 група готує доповідь (—і) **«Засади справляння плати за землю»** – 10 хв. на загальну доповідь групи.

Дискусія по результатах виступів (запитання задають інші підгрупи) – 3-5 хв.

Підгрупа 5 група готує доповідь (—і) «Засади слати збору за місця для паркування транспортних засобів» – 10 хв. на загальну доповідь групи.

Дискусія по результатах виступів (запитання задають інші підгрупи) – 3-5 хв.

Підгрупа 6 група готує доповідь (—і) «Засади сплати туристичного збору» – 10 хв. на загальну доповідь групи.

Дискусія по результатах виступів (запитання задають інші підгрупи) – 3-5 хв.

В результаті спільної роботи і обговорення студенти мають визначити:

- Δ засади справляння місцевих податків;
- Δ можливість варіювання ставок місцевих податків для покращення місцевої конкурентоспроможності;
- Δ потенціал місцевих податків для збільшення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування;
- Δ основні проблеми фінансової децентралізації в Україні.

Загальні підсумки.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

ОКУПАЦІЯ, ДЕОКУПАЦІЯ ТА РЕІНТЕГРАЦІЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ У СВІТЛІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІК

Загальні питання:

- ? Суть та характеристика окупації та деокупації.
- ? Міжнародно-правові аспекти деокупації регіонів України.
- ? Економічні втрати України від окупації частини Донецької та Луганської областей.
- ? Людські втрати України від окупації частини Донецької та Луганської областей.
- ? Заходи щодо деокупації та реінтеграція регіонів України та їх

дієвість.

? АТО vs операція об'єднаних сил.

? Політика щодо тимчасово переміщених осіб.

Базові матеріали для ознайомлення і підготовки:

Наукові публікації.

- Тимчасове припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення у межах Донецької та Луганської областей: оцінки, наслідки, рішення: аналіт. оцінки НІСД / В.П. Горбулін, О.С. Власюк, О.М. Ляшенко та ін. – К. : НІСД, 2017. – 64 с.
- Донбас і Крим: ціна повернення : монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна, О. С. Власюка, Е. М. Лібанової, О. М. Ляшенко. – К. : НІСД, 2015. – 474 с.
- Економічна безпека в умовах гібридної агресії. URL: www.niss.gov.ua/public/File/book_2017/Ekon_bezpeka_vstup.pdf

Основні нормативно-правові акти:

- Закон України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» від 2.09.2014 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1669-18>
- Закон України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» від 16.09.2014 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1680-18>.
- Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>.
- Постанова верховної Ради України «Про визнання окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей тимчасово окупованими територіями» від 17.03.2015 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254->
- Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях . від 18.01.2018 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2268-viii>.
- Указ «Про затвердження рішення РНБО «Про широкомасштабну антитерористичну операцію на території Донецької та Луганської областей». URL: <http://www.president.gov.ua/news/30-kvitnya-rozprochalas-operaciya-obyednanih-sil-iz-vidsichi-47206/>

Інтернет-ресурси:

- Реінтеграція тимчасово окупованої території та її населення.
URL: http://mtot.gov.ua/category/napryamki-diyalnosti/reintegraciya_timchasovo_okupovanoi_teritorii/
- Реінтеграція окремих територій Донецької та Луганської областей, де органи державної влади тимчасово не здійснюють своїх повноважень та їх населення. URL: http://mtot.gov.ua/category/napryamki-diyalnosti/reintegraciya_okremih_teritoriy/
- Головне управління статистики у Донецькій області. URL : <http://www.donetskstat.gov.ua>
- Моніторинг показників соціально-економічного розвитку Луганської області / Департамент економічного розвитку, торгівлі та туризму Луганської обласної державної адміністрації.
URL: http://www.loga.gov.ua/oda/about/depart/economy/se_state/monitoring

Хід практичного заняття:

Дві команди (підгрупи 1-2) по черзі представляють доповіді по двом блокам теми.

Підгрупа 1 готує доповідь (-і) "**Окупація та деокупація частини Донецької та Луганської областей**" - 30-35 хв на загальну доповідь групи.

Дискусія по результатах виступів (запитання задає підгрупа 2) - 10-15 хв.

Підгрупа 2 група готує доповідь (—і) "**Реінтеграція Донецької та Луганської областей**"

Дискусія по результатах виступів (запитання задає підгрупа 1) - 10-15 хв.

В результаті спільної роботи і обговорення студенти мають визначити:

- Δ чи сформоване нормативно-правове забезпечення та вжиті заходи дають змогу сформулювати основи для деокупації захоплених територій та відновлення державного суверенітету;
- Δ пріоритети державної деокупаційної та реінтеграційної

політики.

Загальні підсумки.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

МАТРИЦЯ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ ТА МІСЦЕВИХ ІНІЦІАТИВ

Загальні питання:

- ? Яка тематика проектів, які можна подаати до фонду?
- ? Яку аплікаційну форму потрібно подати?
- ? Умови фінансування (повне, часткове, співфінансування)
- ? Відкриті конкурси.
- ? Реалізовані проекти (найбільш цікаві на Вашу думку).

Базові матеріали для ознайомлення для підготовки:

Інтернет-ресурси:

- Міжнародний фонд відродження: офіційний сайт. URL: <http://www.irf.ua>
- Державний фонд регіонального розвитку : офіційний сайт. URL: <http://dfrr.minregion.gov.ua>
- Програма транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна : офіційний сайт. URL: <https://www.pbu2020.eu/ua>.
- Програма прикордонного співробітництва Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна URL: <http://www.huskroua-cbc.net/ua/>
- Програма співробітництва Україна-Молдова : офіційний сайт. URL: <http://eaptc.eu/en/program/view-moldova-ukraine.html>.

Хід практичного заняття:

п'ять команд (підгрупи 1-5) по черзі представляють доповіді по п'яти блоках теми.

Підгрупа 1 готує доповідь (-і) “**Діяльність Міжнародного фаону “Відродження”**” - 10 хв. на загальну доповідь підгрупи.

Дискусія по результатах виступів (запитання задають інші підгрупи) - 5 хв.

Підгрупа 2 готує доповідь (-і) “**Діяльність Державного фонду регіонального розвитку**” - 10 хв. на загальну доповідь підгрупи.

Дискусія по результатах виступів (запитання задають інші підгрупи) - 5 хв.

Підгрупа 3 готує доповідь (-і) “**Програма транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна**” - 10 хв. на загальну доповідь підгрупи.

Дискусія по результатах виступів (запитання задають інші підгрупи) - 5 хв.

Підгрупа 4 готує доповідь (-і) “**Програма прикордонного співробітництва Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна**” - 10 хв. на загальну доповідь підгрупи.

Дискусія по результатах виступів (запитання задають інші підгрупи) - 5 хв.

Підгрупа 5 готує доповідь (-і) “**Програма співробітництва Україна-Молдова**” - 10 хв. на загальну доповідь підгрупи.

Дискусія по результатах виступів (запитання задають інші підгрупи) - 5 хв.

Загальні підсумки.

В результаті спільної роботи і обговорення студенти мають визначити:

- Δ особливості роботи різних фондів із заявниками;
- Δ “спеціалізація” проектів різних фондів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

**ТРАНСКОРДОННЕ ТА ЄВРОРЕГІОНАЛЬНЕ
СПІВРОБІТНИЦТВО РЕГІОНІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ
ПОДОЛАННЯ АСИМЕТРІЙ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО**

РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ”

Загальні питання:

- ? Суть та характеристика транскордонного а єврорегіонального співробітництва.
- ? Шляхи розвитку ТКС відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року.
- ? Транскордонні кластери.
- ? Європейське об'єднання територіального співробітництва з обмеженою відповідальністю «Тиса».

Базові матеріали для ознайомлення і підготовки:

Наукові публікації:

- Транскордонне співробітництво України: стан, проблеми, перспективи: монографія / За заг.ред. І.В. Артємова. – Ужгород: МПП «Гражда», 2012. – 520 с.
- Метафізика інвестицій. Інноваційно-інвестиційний розвиток економіки регіонів: монографічний посібник / В. Приходько, О. Єгорова, Л. Казакова. – Ужгород: ПП «АУТДОР – ШАРК», 2015. – 352 с.
- Україна в системі європейської інтеграції [Текст]: Монографія. Навчальний посібник / М. Палінчак, В. Приходько, В. Химинець та ін. – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2016. – 344 с.: табл., рис. – (Серія «Кафедральна бібліотека. Міжнародні економічні відносини». Випуск 3).
- Приходько В. П. Міжнародна співпраця регіонів в контексті зближення України та Європейського співтовариства: зовнішньоекономічні та управлінські аспекти / В. П. Приходько. // ТОВ "Редакція журналу "Економіка та держава". – 2014. – №8. – С. 10–13.

Основні нормативно-правові акти:

- Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями : Міжнародний документ від 21.05.1980 р. URL http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_106.
- Європейська хартія місцевого самоврядування: міжнародний документ від 15.10.1985 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_036.

- Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : міжнародний документ від 27.06.2014 р. [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
- Договір між Україною і Республікою Польщею про добросусідство, дружні відносини і співробітництво : міжнародний документ від 18.05.1992 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/616_172.
- Договір про основи добросусідства та співробітництва між Україною і Угорською Республікою : міжнародний документ від 06.12.1991 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/348_004.
- Договір про добросусідство, дружні відносини і співробітництво між Україною та Словацькою Республікою : міжнародний документ від 29.06.1993 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/703_150.
- Договір про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією : міжнародний документ від 02.06.1997 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/642_003.
- Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь про міжрегіональне та прикордонне співробітництво між Україною та Республікою Білорусь : міжнародний документ від 22.05.2013 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/112_190.
- Угода між Урядом України та Урядом Російської Федерації про співробітництво прикордонних областей України та Російської Федерації : міжнародний документ від 27.05.1995 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/643_702.
- Угода між Урядом України та Урядом Республіки Молдова про співробітництво прикордонних областей України та адміністративно-територіальних одиниць Республіки Молдова : міжнародний документ від 11.03.1997 р. [Електронний ресурс]. Режим досту : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/498_026.
- Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року : постанова Кабінету Міністрів України No 385 від 06.08.2014 р. [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>.

- Про транскордонне співробітництво: закон України No 1861-IV від 24.06.2004 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1861-15>.
- Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2011-2015 роки. Кабінет Міністрів України. Постанова No 1088 від 01.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1088-2010-п>.
- Про затвердження Положення про порядок проведення конкурсного відбору проектів (програм) транскордонного співробітництва, які можуть бути включені до державної програми розвитку транскордонного співробітництва : постанова Кабінету Міністрів України No339 від 11.05.2005 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/339-2005-п.
- Про затвердження Порядку підготовки проектів (програм) транскордонного співробітництва, зразків листка реєстрації висновків попереднього розгляду проекту (програми) транскордонного співробітництва, листка результатів оцінювання проекту(програми) транскордонного співробітництва : наказ Міністерства економіки України No158 від 3.06.2005 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0667-05>.
- Про Європейське об'єднання територіального співробітництва з обмеженою відповідальністю ТИСА : рішення Закарпатської обласної ради від 16.10.2015 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakarpat-rada.gov.ua/normatyvni-dokumenty/rishennya-rady/vi-sklykannya/23-sesiya-iii-zasidannya-16-10-2015/>.
- Закарпаття та угорська область Саболч-Сатмар-Берег створюють Європейське об'єднання територіального співробітництва «TUSA» <http://zakarpat-rada.gov.ua/zakarpat-ya-ta-uhorska-oblast-sabolch-satmar-bereh-stvoryuyut-evropejske-objednannya-terytorialnoho-spivrobotnytstva-tusa/>.

Хід практичного заняття:

Три команди (підгрупа 1, підгрупа 2 та підгрупа 3) по черзі представляють доповіді по трьом блокам теми.

Підгрупа 1 готує доповідь (-і) “Транскордонні кластери між

Україною та суміжними країнами» - 20 хв на загальну доповідь підгрупи.

Дискусія по результатах виступів (запитання задають інші дві підгрупи) – 5-10 хв.

Підгрупа 2 група готує доповідь (—і) «**Єрорегіональне співробітництво між Україною та суміжними країнами**» - 20 хв на загальну доповідь підгрупи.

Дискусія по результатах виступів (запитання задають інші дві підгрупи) - 5-10 хв.

Підгрупа 3 готує доповідь (-і) «**Європейське об'єднання територіального співробітництва з обмеженою відповідальністю «Тиса»**»- 20 хв на загальну доповідь підгрупи.

Дискусія по результатах виступів (запитання задають інші дві підгрупи) – 5-10 хв.

Загальні підсумки.

В результаті спільної роботи і обговорення студенти мають визначити:

- Δ визначити основні умови транскордонного співробітництва (сфери, форми, загальна координація та ін.);
- Δ основні результати транскордонного співробітництва між Україною та суміжними країнами;
- Δ основні проблеми транскордонного співробітництва між Україною та суміжними країнами.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8

РОЗУМНІ МІСТА ЯК ПЕРСПЕКТИВНА МОДЕЛЬ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ: МОЖЛИВОСТІ Й ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Загальні питання:

- ? Засади концепції “Розумне місто”.
- ? Основні компоненти системи розумного міста.
- ? Світовий досвід розбудови розумних міст.
- ? Український досвід розбудови розумних міст.

Базові законодавчі акти для ознайомлення і підготовки:

- Mircea, Eremia, Lucian Toma, Mihai Sanduleac, 2016. The Smart City Concept in the 21st Century // 10th International Conference Interdisciplinarity in Engineering, INTER’ENG 2016. URL: https://ac.els-cdn.com/S1877705817309402/1-s2.0-S1877705817309402-main.pdf?_tid=ff55519a-f2a8-434c-a3f4-446050cc5a4b&acdnat=1530356478_8fd035af4bfcde38492466dd73e4502c.
- Caragliu, A., del Bo, C., Nijkamp, P.: Smart cities in Europe. In: 3rd Central European Conference in Regional Science– CERS, (2009).
- Lazaroiu, G.C., Roscia, M.: Definition methodology for the smart cities model. Energy 47, 326–332 (2012).
- Nam, T., Pardo, T.A.: Conceptualizing smart city with dimensions of technology, people, and institutions. In: The Proceedings of the 12th Annual International Conference on Digital Government Research (2011).

Хід практичного заняття:

три команди (підгрупи 1-3) по черзі представляють доповіді по двом блокам теми.

Підгрупа 1 готує доповідь (-і) **"Розумні міста Європи: Барселона"** - 20 хв на загальну доповідь групи.

Дискусія по результатах виступів (запитання задають інші підгрупи) – 5-10 хв.

Підгрупа 2 готує доповідь (—і) **«Розумні міста Китаю: Шеньчжень»** - 20 хв на загальну доповідь групи.

Підгрупа 3 готує доповідь (—і) **«Запровадження складових системи розумного міста в Україні»** - 10-15 хв.

Дискусія по результатах виступів (запитання задають інші

підгрупи) – 5-10 хв.

Загальні підсумки.

В результаті спільної роботи і обговорення підгрупи мають визначити:

- Δ засади формування розумних міст в світі;
- Δ реалії запровадження компонентів системи розного міста в Україні;
- Δ перспективи формування мережі розумних міст в Україні.

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Економіка регіонів» для студентів спеціальності «міжнародні економічні відносини» / укл. В. П. Приходько, О. О. Єгорова, - Ужгород, 2017. - 24 с.

Укладачі: Приходько Володимир Панасович,
Єгорова Ольга Олександрівна

Підписано до друку _____ 2017 р. Формат 60 x 90 1/16. Обсяг
_____ др. арк. Тираж _____ екз. Замовлення _____,
м. Ужгород.